

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я - 2022**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З
МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

26-27 травня 2022 року

Запоріжжя
2022

УДК 342.9: 614.2

М 58

*Рекомендовано до друку Центральною методичною радою
Запорізького державного медичного університету
(протокол № 1 від 27.06.2022 р.)*

Редакційна колегія:

Аніщенко Михайло Анатолійович, доцент кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права ЗДМУ, кандидат юридичних наук, доцент;

Алексєєв Олександр Германович, завідувач кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права ЗДМУ, кандидат фармацевтичних наук, доцент;

Гамбург Леонід Самойлович, доцент кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права ЗДМУ, кандидат юридичних наук, доцент.

За загальною редакцією ректора Запорізького державного медичного університету, доктора медичних наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України **Колесника Юрія Михайловича**

М 58 Правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я:
збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю (м. Запоріжжя, 26-27 травня 2022 р.) /
за заг. ред. Ю.М. Колесника. - Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. - 136 с.

ISBN 978-966-417-157-3

У збірнику представлені матеріали тез доповідей, що виражають теоретичні та практичні правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я. Авторами статей є науковці та практики галузі правознавства та охорони здоров'я з різних регіонів України та з інших держав, колом професійних інтересів яких є правові питання медицини та фармації.

УДК 342.9: 614.2

ISBN 978-966-417-157-3

© М.А. Аніщенко, О.Г. Алексєєв, Л. С. Гамбург, 2022
© Видавництво ЗДМУ, 2022

Різник Ольга Іванівна,

доцент кафедри соціальної медицини,
громадського здоров'я, медичного та
фармацевтичного права Запорізького
державного медичного університету,
кандидат медичних наук, доцент

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Корупція входить до основних загроз національної безпеки України і є одним з факторів ризику економіки. В останні роки зростає обсяг грошових коштів, що витрачаються на охорону здоров'я. Ще більшу актуальність набула останнім часом проблема корупції у охороні здоров'я.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), щорічно у всьому світі на охорону здоров'я витрачається 4,1 трлн доларів, з яких 750 млрд доларів йдуть на закупівлю фармацевтичних препаратів, 10 – 25 % витрат на державні закупівлі (включаючи фармацевтичні засоби) губляться через корупцію. Шахрайство та зловживання у цій сфері обходяться окремим урядам розвинених країн у 23 млрд доларів на рік. Особливе занепокоєння ВООЗ викликає фармацевтична галузь, яка, за їх оцінками, пронизана корупцією знизу догори. Щороку, за експертними оцінками, громадяни витрачають 1,5 млрд доларів на оплату «безкоштовних» медичних послуг.

Дослідження причин, тенденцій та заходів, спрямованих на протидію корупційним проявам у охороні здоров'я, є особливо важливим, оскільки сфера охорони здоров'я визначає якість життя людей та створює необхідні умови для розвитку людського капіталу. Досліджуючи різні підходи до сутності даної категорії, корупцію в охороні здоров'я можна визначити як визнання корупційними будь-яких дій, що порушують нормативне регулювання та розвиток сфери охорони здоров'я, за допомогою використання публічних можливостей для реалізації особистих чи корпоративних інтересів на шкоду суспільним. Важливим є питання виміру корупції у охороні здоров'я з урахуванням форм її вияву. Можна виділити кілька найбільш типових форм корупції у охороні здоров'я:

- корупція у сфері державних закупівель,
- лобіювання фармацевтичних компаній та їх препаратів,

- витрата та розкрадання коштів, виділених на охорону здоров'я,
- отримання винагороди за якісне проведення операції пацієнту,
- отримання винагороди за отримання листка тимчасової непрацездатності та інших медичних довідок,
- вимагання або згода на отримання незаконної винагороди за послуги, які офіційно надаються безкоштовно.

Водночас більша частина антикорупційних заходів, безсумнівно, має бути реалізована на рівні, максимально наближеному до рівня «лікар – пацієнт». Такими заходами можуть бути:

1) розробка механізмів, що виключають можливість надання платних медичних послуг медичними працівниками в обхід бухгалтерії (оплати «з рук в руки»), використання медичної організації як «прикриття» для фактично приватної практики;

2) ефективне інформування пацієнтів про їхні права та обов'язки, надані законодавством, у тому числі про встановлені гарантовані обсяги безкоштовної медичної допомоги;

3) запровадження стимулюючих надбавок до заробітної плати медичного працівника, немонетизованих способів заохочення за інформування пацієнтів, а також за антикорупційну активність.

Таким чином, слід зазначити, що розглянуті питання корупційної проблематики у сфері охорони здоров'я, її особливостей, дозволяють виробити низку пропозицій щодо вдосконалення спеціалізованих антикорупційних механізмів у медицині, психосоціальну основу яких складає прагнення суб'єктів системи охорони здоров'я, звільнитись від корупційних бар'єрів та оптимізувати свою роботу.